

Rychlost chemické reakce – vliv koncentrace

Pomůcky

Čidlo tlaku Vernier GDX-GP, hadička a gumová zátka (dodává se spolu s čidlem tlaku), baňka (nejlépe se zábrusem), magnetická míchačka (např. Vernier STIR), nálevka, kádinka pro odměření 50 ml a 150 ml, ocet a voda (obojí o pokojové teplotě), tablety jedlé sody (lze zakoupit v lékárně).

Teorie

Rychlost chemické reakce je ovlivňována řadou faktorů, mezi nimi také koncentrací reaktantů – při vyšší koncentraci je v daném objemu více částic, což vede k častějším srážkám mezi nimi.

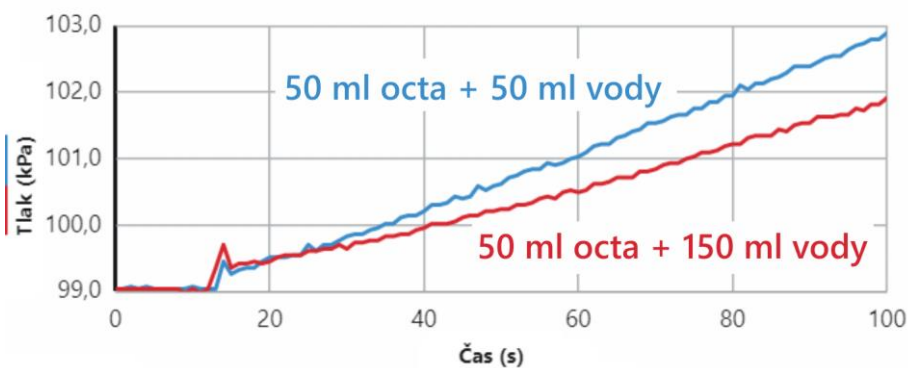
V tomto experimentu bude v uzavřené nádobě reagovat hydrogenuhličitán sodný s kyselinou octovou. Vznikající oxid uhličitý způsobí růst tlaku uvnitř nádoby, přičemž rychlost růstu tlaku bude vypovídat o rychlosti chemické reakce.

Provedení experimentu

1. Spustíte aplikaci Graphical Analysis a připojíte čidlo tlaku ([návod](#)).
2. Jeden konec plastové hadičky přišroubujete k tlakovému čidlu a druhý k závitů v horní části gumové zátky.
3. Do baňky odměřte 50 ml octa a 50 ml vody, vložte magnetické míchátko a nechte míchat na míchačce.
4. Tlačítkem **ZAHÁJIT MĚŘENÍ** spustíte záznam dat, po 10 sekundách měření vhodíte do baňky tabletu jedlé sody a baňku ihned zazátkujete.
5. Po 90 sekundách měření zastavte tlačítkem **ZASTAVIT**.
6. Obsah baňky vylijte (dávejte pozor, abyste nepřišli o magnetické míchátko) a baňku vypláchněte.
7. Opakujte kroky 3 až 5, ale místo 50 ml vody použijte 150 ml vody – kyseliny octové tak bude stejně jako v prvním měření, ale koncentrace se sníží na polovinu.
8. Pro zobrazení obou naměřených závislostí do jednoho grafu klikněte kdykoli (i během měření) na popisek svislé osy *Tlak* a zvolte *Zobrazit vše*. Již během měření můžete využívat tlačítko pro automatické nastavení měřítka grafu.

Ukázka naměřených dat

Závěr

Při vyšší koncentraci octa roste tlak po vhození tablety jedlé sody strměji, což znamená, že reakce probíhá rychleji. Jde skutečně o vliv koncentrace, absolutní množství kyseliny octové bylo v obou případech stejné (pokaždé jsme použili 50 ml octa).

Poznámky

- Při uzavírání baňky na zátku silněji zatlačte, aby během měření dostatečně těsnila. Vtlačení zátky do baňky se projeví obvykle „zubem“ v grafu.
- Je důležité, aby ocet i voda měly stejnou teplotu – teplota ovlivňuje rychlost reakce.
- Při obou měřeních je potřeba míchat stejnou rychlostí.
- Pokud chcete měření urychlit a jev zvýraznit, můžete použít dvě tablety místo jedné.
- Můžete vyzkoušet také další parametry ovlivňující rychlost reakce, například:
  - vliv teploty – www.vernier.cz/108
  - vliv povrchu – www.vernier.cz/106
  - vliv míchání – www.vernier.cz/107